

Prof. dr hab. Zbigniew Marek SJ
ul. Zaskale 1
30-250 Kraków
zmarek@ignatianum.edu.pl

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ mgr. Sławomira Olczyka napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Aliny Marii Rynio na temat: „Wychowanie młodzieży w nauczaniu Jorge Mario Bergoglio – papieża Franciszka”.

Podstawą do napisania recenzji jest Uchwała Rady Instytutu Dyscypliny Pedagogika Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z dnia 28.06. 2023r. dotycząca przygotowania recenzji rozprawy doktorskiej p. mgr. Sławomira Olczyka.

Współczesne społeczeństwa w sposób dość zróżnicowany wyrażają swą troskę o to, by młodzież odnajdywała swe miejsce w życiu społecznym. W procesie tym uczestniczy też Kościół katolicki. Pan mgr Sławomir Olczyk podjął próbę opisanie charakterystycznych rysów takich inicjatyw współcześnie podejmowanych przez Jorge Mario Bergoglio – papieża Franciszka. W świadomości autora rozprawy jego działania są częścią inicjatyw podejmowanych przez ludzi Kościoła. Zwrócenie uwagi na ten element jest o tyle ważne, ponieważ jego wyrazicielem jest sam zwierzchnik Kościoła katolickiego. Nie dziwi więc, że Doktorant zamierzył uchwycić i opisać istotne zadania oraz misję kreśloną przed młodymi przez Papieża. Ponadto autor rozprawy oczekuje, że wyniki prowadzonych badań dostarczą nowych impulsów do rozwiązywania szeroko rozumianych problemów natury wychowawczej.

Termin „wychowanie”, który występuje w tytule rozprawy należy rozumieć bardzo szeroko. Wprowadzając go do rozprawy jej autor zakłada działania wspomagające młodą osobę we wprowadzaniu do swego życia zmian i osiągnięcia dojrzałości na poszczególnych etapach życia przez promowanie duchowego wymiaru i życia człowieka. W czynności tej chodzi o inspirowanie działań osób lub instytucji zmierzających do ukształtowania w drugim człowieku postawy duchowej rozumianej jako stałe ustosunkowanie się osoby do wartości przedmiotu, którym objęta zostaje sfera poznawcza, emocjonalno-wartościująca i behawioralna. Samo wychowanie Jorge Mario Bergoglio – papież Franciszek rozumie jako pomoc niesioną wychowankowi w trakcie jego rozwoju oraz we wzroście w człowieczeństwie w sferze fizycznej, zmysłowej jak i duchowej. Jego celem jest uwypuklenie obrazu Boga w duszy człowieka. Tak rozumiane wychowanie nosi znamiona formacji zmierzającej do wyrażania ludzkiej godności oraz odkrywania sensu życia i nabywania zdolności kierowania się w

codziennym postępowaniu głosem sumienia. Wszystko to ma ułatwiać nabywanie niezbędnych do życia umiejętności, wyrażanych osiąganą dojrzałością ludzką i religijną. Doktorant wyjaśnia przy tym, że inspiracji do tak rozumianego wychowania dostarczają papieżowi Ćwiczenia duchowe św. Ignacego Loyoli oraz wyrastająca z nich pedagogia ignacjańska.

1. Opis rozprawy

Przedłożona do oceny rozprawa p. mgr. Sławomira Olczyka zawiera 338 stron tekstu zapisanego w przyjmowanych dla maszynopisów standardach. Korpus rozprawy stanowią cztery logicznie ułożone rozdziały poprzedzone spisem treści i wstępem. Pracę zamykają: zakończenie, wykaz bibliografii oraz streszczenie rozprawy zapisane w językach polskim i angielskim.

Doktorant dostrzegł, że Jorge Mario Bergoglio – papież Franciszek nie podejmuje dyskusji o wychowaniu na płaszczyźnie naukowej. Zależy mu natomiast na poszukiwaniach możliwości sprawowania „opieki” – organizowania duszpasterstwa młodych, które ma pomagać w opieraniu własnego życia na treściach wiary. Waler tak rozumianego wychowania Doktorant dostrzega w papieśkiej „sztuce tworzenia człowieka w człowieku”, która obejmuje życie fizyczne, umysłowe, moralne, duchowe, indywidualne, rodzinne i społeczne (s. 66). Tak więc wychowanie, w rozumieniu papieża Franciszka, nie jest rzeczywistością statyczną, lecz dynamiczną, która nieustannie niesie z sobą nowe wyzwania umożliwiające osobie rozwój i osiągnięcie dojrzałości.

Na dynamiczny wymiar wychowania i wynikające z tego wyzwania zwrócił uwagę Doktorant w rozdziale drugim. W rozdziale tym doprecyzował papieskie rozumienie wychowania o element duchowej formacji młodych poprzez szeroko rozumiane zgłębianie Ewangelii. Nadto dopowiada, że „wnikając w siebie, człowiek uświadamia sobie, że prawdziwą potrzebą bytu ludzkiego jest rozwój sfery duchowej, w której religia jest odpowiedzią na najgłębsze oczekiwania człowieka” (s. 106). Wykazał, że troska Papieża o duchową formację wynika z wyzwań, przed którymi młody człowiek każdego dnia staje. To zaś powoduje, że papieskie myślenie i nauczanie odnoszące się do wychowania przyjmujące postać wychowania integralnego, realistycznego i popartego osobistym świadectwem o bliskości Boga, a równocześnie zakotwiczone w tradycji Kościoła dalekie jest od jakiegokolwiek utopii. Zauważył też, że „w wychowaniu promowanym przez papieża Franciszka nie ma miejsca na lęk wychowawczy przed przyznawaniem się do swych wad, popełnianymi błędami czy poniesionymi porażkami, ale potrafi on przyznać się do nieradzenia sobie z jakimś problemem,

zawierając go Bogu” (s. 280). Tym samym trud Papieża związany z chęcią dotarcia do różnych środowisk czyni jego nauczanie wiarygodne i inspirujące współczesną pedagogikę.

Od przedstawicieli pedagogiki Papież oczekuje nie tylko wskazywania źródeł, przejawów i uwarunkowań rodzących się w młodych niepokojów, ale też poszukiwania sposobów ich przezwycięzania. Jest przy tym przekonany, że jedną z form zaradzania tym sytuacjom jest udzielana młodym pomoc w odnajdywaniu własnej tożsamości. Chodzi przy tym o rozwijanie w młodych przeświadczenia, że „dorośli ich potrzebują, aby się od nich nauczyć żyć razem w różnorodności, w dialogu, w postrzeganiu wielokulturowości nie jako zagrożenia, lecz jako szansy, gdyż to właśnie młodzi są możliwością przyszłości” (s. 98). W przekonaniu Papieża chcąc rozwijać międzypokoleniowy dialog młodym potrzebne są autorytety, które będą inspirować do podejmowania trudu pracy nad sobą - samowychowania. Proces ten, podkreśla papież Franciszek, jest ścieżką wymagającą „cierpliwości, gdyż ma wyznaczony kierunek, w którym należy podążać. Z tych powodów nie powinno się wybierać skrótu celem pomijania niektórych etapów rozwoju osobistego, który ułatwia dialog z innymi osobami.

Potrzeba podejmowania trudu wychowawczego (formacji), zdaniem Papieża, wynika z tego, że „młodzi są tymi, którzy tęsknią za Bogiem i szukają go w sobie właściwy sposób”, który niejednokrotnie może budzić niepokój, bo czynią to na własną rękę (s. 20). Doktorant wykazał, że Papież chcąc chronić młodych przed szukaniem Boga na własną rękę proponuje konkretny program działania. Jego fundamentalnym założeniem jest umiejętne towarzyszenie młodym w taki sposób, by „czuli się szczęśliwi, że mogą nieść Jezusa na każdą ulicę, na każdy plac i w każdy zakątek ziemi” (s. 21). Do ważnych elementów tego programu Papież zalicza przekazywane świadectwo, które winno inspirować do osobistego rozeznawania i wybierania dobra i prawdy. Stąd też towarzyszenie łączy z realną pomocą do osobistego rozwoju i wzrastania w człowieczeństwie. Pomoc taką widzi w stawianiu pytań o sens życia, czy też konkretny projekt, by w oparciu o niego uczyli się budować własne życie. W tej wizji, zauważa Doktorant, papież Franciszek docenia znaczenie relacji młodych ze środowiskiem rodzinnym, bo te ułatwiają radzenie sobie z trudnościami, jakie stają na drodze do osiągnięcia dojrzałości przed każdym młodym człowiekiem.

Przedstawione podejście do zagadnienia sprawia – zauważa Doktorant, że Papież znaczącym dla tej działalności terminom nadaje własne znaczenie. Terminologię tę przybliża i objaśnia autor dysertacji w rozdziale pierwszym. I tak zwraca uwagę na to, że w rozumieniu papieża Franciszka młodość jest „pewną nieodnoszącą się do niczego realną ideę, pozbawioną naocznego urzeczywistnienia. W jego ujęciu nie istnieje ona realnie. Istnieją natomiast ludzkie młodzi” (s. 18), którzy stają się „budowniczymi przyszłości, idąc ku niej pełni marzeń, ale i

odpowiedzialności” (s. 19). Oznacza to, że dla papieża Franciszka liczy się przede wszystkim człowiek żyjący na określonym etapie swego rozwoju. Mówiąc o ludziach młodych Papież ma na myśli osoby między 16-29 rokiem życia, które poszukują w życiu prawdy i własnej tożsamości.

Powyższe wyjaśnienia otworzyły Doktorantowi drogę do scharakteryzowania istotnych akcentów pedagogii młodzieży w ujęciu papieża Franciszka. Chodziło o opisanie wskazanych przez Papieża ideałów, celów zdań, zasad i płaszczyzn wychowania młodych w wymiarze życia osobistego, moralno-społecznego, kulturowo-aksjologicznego oraz religijnego. Zagadnienia te ujęte zostały i przedstawiane przez autora rozprawy w rozdziale trzecim. Doktorant wykazał, że nakreślony zakres oddziaływań Papież oparł na wyjątkowości człowieka – jego godności, której ukoronowaniem są relacje z Bogiem. To z kolei sprawia, że „papieska pedagogia zakłada Bożą ingerencję w życie każdej młodej osoby poprzez poruszenia serca. Jego wezwanie do pozostawienia w życiu śladu, który odcisnie się na historii wielu ludzi” (s. 118). Doktorant wykazał przy tym, że „papieska pedagogia młodzieży akcentuje jej wyjątkowość, w której zgodnie z powołaniem młodzi powinni czuć się kochani przez Boga miłością, jakiej nikt inny nie jest im w stanie okazać. Ta miłość wzywa ich do aktywnego uczestniczenia w swym własnym życiu, przeżycia go za siebie, a nie siedząc na ławce rezerwowych” (s. 146). Zauważył też, że „Franciszek pokładając nadzieję w tym, że nowemu pokoleniu zapewni się realne perspektywy godnej przyszłości w miejscu swego pochodzenia, unikając tym samym smutnego zjawiska exodusu, wyznacza młodym konkretne zadanie, by stawili czoła wyzwaniom naszych czasów, które z pewnością są wyzwaniami materialnymi, ale przede wszystkim dotyczą wizji człowieka. Przestrzega młodzież przed skutkami kryzysu wartości moralnych i utraty sensu życia, które poupychać mogą do zamknięcia się w postawie egoistycznej izolacji, schronienia się w alkoholu, narkotykach, ideologiach głoszących nienawiść i przemoc” (s. 146-147).

W przeświadczeniu papieża Franciszka w nabywaniu wskazanych cnót – sprawności pomocne jest wychowanie w duchu religijnym. Jego istotę upatruje w „kształtowaniu w młodych ludziach postaw, za pośrednictwem których pokażą światu, jak umiejętnie i w pełni przeżywać relacje z Bogiem, braćmi, stworzeniem i z samym sobą bez uciekania ze swych naturalnych środowisk, ze swoich ojczyzn. W ten sposób staną się zdolnymi do niesienia pomocy z odwagą i nadzieją podczas przeżywania kryzysów wspólnot, w których żyją” (s. 149). Doktorant zwrócił przy tym uwagę, że wychowanie religijne oparte na relacji człowieka z Bogiem „eksplikuje obraz świata i koresponduje z takimi potrzebami człowieka, jak sens życia czy potrzeba transcendencji. Pomaga w kształtowaniu osobowości i utrwalaniu systemu wartości (s. 152).

Kolejne zagadnienie podjęte przez Doktoranta w rozdziale trzecim dotyczy objaśnień związanych z organizacją wychowania/formacji młodych. Zwraca uwagę na wskazywanie przez papieża Franciszka formy inspirowania młodych do podejmowania trudu samowychowania. Wykazuje, że Papież z dużą bezpośredniością mówi do młodych o swoich życiowych doświadczeniach, o swoich rozterkach i przemyśleniach. Ponadto inspirowanie ich do snucia marzeń, bo te wyzwalały myślenie i odwagę, a dorosłym przypomina, by w tych sytuacjach byli „nauczycielami młodzieży, nauczycielami nadziei i zaufania” (s. 162). Papieżowi zależy na tym, wyjaśnia Doktorant, by na drodze spotkania i dialogu pokoleń dochodziło do inspirowania gotowości tworzenia lepszego świata, co jest zadaniem postawionym przed każdym człowiekiem przez samego Boga. W tych dążeniach winny wspomagać młodych poza środowiskiem rodzinnym przede wszystkim Kościół w wielorakich formach swej posługi duszpasterskiej, a także szkoła.

W ostatnim czwartym rozdziale rozprawy Doktorant w syntetyczny sposób przedstawił papieskie myślenie o wychowaniu (formacji) młodzieży umożliwiające osiągnięcie ludzkiej i religijnej dojrzałości. Zwraca przy tym uwagę, że papież Franciszek upatruje istotny warunek integralnego rozwoju młodego człowieka w samej antropologii – w tym, jak młody człowiek odkrywa i postrzega siebie. Kluczem do zrozumienia „antropologii papieża Franciszka jest jego ujęcie człowieka jako osoby obdarzonej godnością transcendentną, która nadaje mu boski plan stworzenia człowieka i jest to najbardziej charakterystyczny element każdej religijnej koncepcji człowieka. Jest to przekroczenie siebie, wyjście poza swoje centrum (decentracja) ku potrzebom i zrozumieniu innych osób, zdanie sobie sprawy z tego, na czym się koncentrujemy, aby następnie otworzyć się na ludzi i wyjść poza siebie, na skraj istnienia, z którego możliwe będzie zobaczenie świata takim, jaki jest naprawdę, na margines będący miejscem grzechu i nędzy, wykluczenia i cierpienia, chorób i samotności – do miejsca pełnego możliwości, z którego łatwiej będzie zobaczyć swoją przyszłość” (s. 242). Uczenie się postrzeganie siebie i własnego rozwoju w świetle Ewangelii jest zadaniem stojącym przed każdym młodym człowiekiem. W trudzie tym winien otrzymywać pomoc ze strony Kościoła, jako że w przekonaniu Papieża „jednym z podstawowych elementów konstytuujących człowieka, w odróżnieniu od innych żyjących istot, jest wiara” (s. 241). W przekonaniu papieża Franciszka „człowiek jest istotą zdolną do odpowiedzi na wezwanie Boga, gdyż został stworzony na Jego obraz i podobieństwo” (s. 249-250).

Drugim charakterystycznym elementem opisującym sposób myślenia papieża Franciszka o wychowaniu (formacji) młodego człowieka jest promowanie wyrastające z duchowości ignacjańskiej (jezuickiej) idei towarzyszenia. Doktorant tłumaczy, że „pedagogika

towarzystwa papieża Franciszka zakłada wspieranie młodych w odkrywaniu ich młodzieńczego dynamizmu, w dopuszczaniu do udziału w życiu publicznym. Dostrzega on bowiem potrzebę brania udziału w podejmowaniu ważnych decyzji, ponieważ młodzież jest nie tylko przyszłością narodu, ale jest jego terażniejszością i współtworzy współczesny świat, ubogacając go swoim wkładem. Młody człowiek znajduje się w takim okresie życia, w którym zaczyna podejmować różne obowiązki, uczestnicząc wraz z dorosłymi w rozwoju rodziny, społeczeństwa i Kościoła” (s. 264). Wyjaśniając istotę towarzyszenia młodym Papież, zauważa Doktorant, „akcentuje potrzebę wsłuchiwania się ludzi Kościoła w ich głos” (s.266).

2. Ocena merytoryczna rozprawy

Autor ocenianej rozprawy doktorskiej zamierzył opisać sposób rozumienia wychowania przez Jorge Mario Bergoglio – papieża Franciszka oraz podejmowane przez niego działania, które je uwierzytelniają. Dlatego za źródło swych dociekań naukowych obrał nauczanie papieskie ukierunkowane na wspomaganie osoby w osiągnięciu dojrzałości – czyli sztuki tworzenia „człowieka w człowieku” (s. 14). W oparciu o przeprowadzone analizy obszernego materiału źródłowego wykazał, że w papieskim myśleniu o wychowaniu dominuje człowiek posiadający wyjątkową godność o charakterze naturalnym i religijnym. Charakterystycznym jej rysem jest to, że zostaje nią objęte zarówno życie biologiczne, umysłowe, moralne, indywidualne, rodzinne i społeczne (s. 66). Z przeprowadzonych przez Doktoranta analiz materiału źródłowego wynika, że papież Franciszek w swym nauczaniu dąży do ukazania młodemu człowiekowi perspektyw jego wielkości widzianej z perspektywy Boga. Realizacja tego założenia domaga się odpowiedzialnego współdziałania wszystkich środowisk wychowawczych. Papież podkreśla, aby wychowawcy biorący udział w procesach wychowywania „postępowali w taki sposób, a wspólnoty realizowały taki program, by z umiejętnym towarzyszeniem im w drodze młodzi czuli się szczęśliwi, że mogą nieść Jezus na każdą ulicę, na każdy plac i w każdy zakątek ziemi” (s. 21).

W świetle takiego myślenia o człowieku papieża Franciszka termin wychowanie zostaje ubogacony treściami, które zazwyczaj łączone są z duszpasterstwem i formacją młodzieży. Posługując się tymi określeniami Papież wskazuje na potrzebę dostosowania działań duszpasterskich do nowych warunków społeczno-kulturowych. Uważa, że młodzi są istotnymi podmiotami duszpasterstwa i mogą wpływać na jego kształt, kreując wspólnie z duszpasterzami nowe metody i formy przekazu wiary. Duszpasterze natomiast swoją codzienną postawą i swym zaangażowaniem winni stwarzać młodym warunki do odkrywania Boga w swoim życiu. Papież jest przy tym przekonany, że poprzez osobiste dawanie świadectwa obecności Boga

człowiek będzie zdolny do przezwyciężania ludzkich egoizmów i poświęcania się dla drugiego. Dlatego skuteczność formacji, o której mówi, domaga się gotowości młodego człowieka do przyjęcia słowa Bożego.

Pośród wielu wskazań i zachęt do nawiązywania przez młodych relacji z Bogiem Papież duże znaczenie przywiązuje do osobistego świadectwa wiary, bo ono inspirujące do poszukiwania, czego Bóg domaga się od człowieka w dzisiejszych czasach. W tych poszukiwaniach proponuje wyrastające z duchowości ignacjańskiej „towarzyszenie” i „rozeznawanie”. W jego przekonaniu, wykazał Doktorant, realną formę realizacji powyższego postulatu jest dialog z młodymi. Jego podjęcie i rozwijanie inspiruje, a nadto udziela realnego wsparcia w osiągnięciu dojrzałości, bez której może dochodzić do „odroczenia, wyhamowania lub nawet regresu rozwojowego opóźniającego podejmowanie ważnych życiowych decyzji związanych z przejmowaniem określonych ról społecznych”. Doktorant wykazał, że skuteczność formacji/duszpasterstwa młodzieży papież Franciszek uzależnia od harmonijnego współdziałania całej wspólnoty, „w szczególności zaś rodziny, w których młodzi są szczególną wartością; pokolenie osób najstarszych – niezwykle cennych dla swych wnuków, bowiem przekazują im oni drogowskazy życiowe i wreszcie społeczności lokalne, w których, i dla których te rodziny funkcjonują”. Można powiedzieć, że Papież jest świadomy tego, że ludzkie dążenia do prawdy wpisują się w kulturę tworzoną przez chrześcijaństwo, a umożliwiającą człowiekowi dotarcie do Boga.

Podsumowując, stwierdzam, że Doktorant poprawnie nie tylko odczytał papieskie myślenie o wychowaniu, ale nadto w sposób zrozumiały wyłożył jego istotne elementy. Dominuje w nich poszerzanie naturalnego postrzegania człowieka, jego potrzeb i dążeń o treści religijne czerpane z objawienia Bożego. Papieżowi zależy na tym, wskazuje Doktorant, aby ukształtować myślenie młodych, w taki sposób, aby byli gotowi wychodzić poza własne ograniczenia i pragnęli w życiu czegoś, co jest w stanie dać im tylko Bóg. Zwraca przy tym uwagę również i na to, że papież Franciszek nie zamierzał proponować na płaszczyźnie wychowawczej radykalnie nowych rozwiązań. Droga, jaką proponuje, charakteryzuje się odkrywaniem tkwiących w Biblii, Tradycji i historii Kościoła źródeł wychowania chrześcijańskiego.

3. Ocena formalna rozprawy

Autor ocenianej dysertacji – p. mgr Sławomir Olczyk – wykazał się dobrze zorganizowanym warsztatem naukowym, który umożliwił logiczne prowadzenie toku myślowego o wychowaniu w ujęciu papieża Franciszka. Rozprawa została napisana poprawnym językiem. Jej konstrukcja nie budzi też zastrzeżeń. Treści nauczania papieża

Franciszka zostały uzupełnione niezbędnymi dopowiedzeniami bądź dodatkowymi objaśnieniami zaczerpniętymi z literatury przedmiotu – wszystko udokumentowane zostało niezbędnymi przypisami. Tok swego myślenia autor rozprawy zapowiada we wstępie do każdego rozdziału i formułuje go jako problem rozwiązywany w toku prowadzonych analiz. W tej sytuacji pojawia się brak. Polega on na pominięciu podsumowania rozdziału, w którym czytelnik otrzymałby odpowiedź na postawiony we wstępie rozdziału problem badawczy. Druga moja wątpliwość, na którą chciałbym zwrócić uwagę Doktorantowi, dotyczy stosowania przypisów w zakończeniu. W moim przekonaniu jest to zbyt częste, bo zakończenie w badaniach naukowych zazwyczaj pełni funkcję podsumowującą osiągnięte cele i wyznaczone zadania.

4. Osiągnięcia badawcze autora rozprawy

Doktorant zebrany materiał źródłowy nie tylko opisał, ale też poddał dogłębnej analizie oraz interpretacji odnoszonej do wymiaru społecznego, psychologicznego i pedagogicznego życia młodzieży. Odniesienie to umożliwiło ukazanie charakterystycznego ujęcia wychowania przez papieża Franciszka. Zdaniem Doktoranta Papież przywiązuje znaczenie do rozwijania w młodych religijności, która będzie wypełniać ich codzienne życie. Na tej drodze tworzy ona kulturę ukierunkowaną na wartości transcendentne, które umożliwiają osobie wychowywanej przekraczanie granic własnej ograniczoności. W tym rozumieniu wychowanie Papież uważa za sztukę nasycającą się prawdami i problemami kultury, w jakiej żyje człowiek. W uczeniu się tej sztuki udział bierze środowisko wychowawcze, którego nadrzędnym zadaniem – w rozumieniu Papieża – jest towarzyszenie wychowankowi w jego drodze do dojrzałości. Za istotne dla towarzyszenia wychowawczego Papież uważa prowadzenie dialogu ze środowiskiem wychowawczym. Chodzi o dialog, którego przedmiotem będą możliwości wspomagania integralnego rozwoju młodego człowieka, a także trudności i wyzwania, jakie ta rzeczywistość przed nimi stawia. Doktorant wykazał też, że proponowana przez papieża Franciszka koncepcja wychowania może nieść pomoc nie tylko chrześcijańskim wychowawcom w stawianiu czoła wyzwaniom współczesnej kultury, a młodym w pokonywaniu zarówno trapiącego ich przygnębienia, jak i snobizmu czy egoizmu.

Doktorant nie tylko podjął próbę odczytania oryginalności przesłania papieża Franciszka, co już samo w sobie w Polsce jest nowością, ale też pokazał genezę takiego sposobu interpretowania fenomenu młodzieży i jej wychowania. Źródła tego fenomenu Papież odnajduje w Biblii, jak też wielowiekowym nauczaniu Kościoła (jego historii) i Tradycja pielęgnowanej i rozwijanej przez takich myślicieli chrześcijańskich jak Romano Guardini, czy. Luggi Giussanii.

5. Wnioski

Przedłożoną do oceny rozprawę doktorską p. mgr. Sławomira Olczyka, napisaną na temat: „Wychowanie młodzieży w nauczaniu Jorge Mario Bergoglio – papieża Franciszka”, oceniam wysoko. Ponadto stwierdzam, że zarówno od strony merytorycznej jak i formalnej spełnia ona wszystkie warunki określone w ustawie „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 20 lipca 2018 r. oraz ustawie „Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” z dnia 3 lipca 2018 r. Wobec powyższego wnoszę do Rady Instytutu Dyscypliny Pedagogika Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II o kontynuowanie procedur związanych z nadaniem p. mgr. Sławomirowi Olczykowi stopnia naukowego doktora. Ponadto wnoszę o wyróżnienie rozprawy, jeśli Doktorant spełnia inne wymagania stawiane przed doktorantami przez władze Uniwersytetu.

Kraków, 25.07. 2023 r.

